

การเปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์

นายสมเกียรติ เรืองอนันต์เลิศ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-835-666-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EXPOSURE TO DHAMMA IN THE AGE OF GLOBALIZATION

Mr. Somkiat Roungananlert

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-666-6

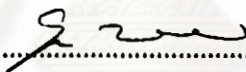
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปิดรับธรรมชาติในยุคโลกาภิวัตน์
โดย นายสมเกียรติ เรืองอนันต์เลิศ
ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุกต เบ็ญจรงค์กิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล)

ปรีชา เสงี่ยมพงษ์

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ปรีชาต สถาปิตานนท์)

..... กรรมการ
(ดร. วิเชียร เกตุสิงห์)

สมเกียรติ เรืองอนันต์เลิศ : การเปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์ (EXPOSURE TO DHAMMA IN THE AGE OF GLOBALIZATION.) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.จารุโณ แกลโกศล, 136 หน้า. ISBN . 974-635-666-6.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลจากชาวกรุงเทพมหานครจำนวน 600 คน ที่ได้รับการเลือกมาจาก 2 วิธีการ กล่าวคือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจำแนกอย่างมีวัตถุประสงค์ คือ ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสาธุชนของวัด 4 แห่ง ที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของวัดทางพระพุทธศาสนา 4 ลักษณะด้วยกัน วัดละ 50 ตัวอย่าง รวม 200 ตัวอย่าง และอีก 400 ตัวอย่าง สุ่มจากผู้ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ให้มีการกระจายของตัวแปรด้านประชากรและสถานที่เก็บข้อมูล

การวิจัยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปิดรับ ความต้องการในการเปิดรับ และผลจากการเปิดรับธรรมะในพุทธศาสนา การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการหาค่าทางสถิติ อันได้แก่ ค่าเปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ค่า t-test ค่า ANOVA และ Scheffe โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเปิดรับและต้องการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับธรรมะจากการฟัง โดยในรายละเอียดสรุปได้ว่า กลุ่ม “ผู้ไกลธรรมะ” เปิดรับข่าวสารธรรมะจากโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่น ในทางกลับกัน ด้านความต้องการในการเปิดรับข่าวสารด้านธรรมะ กลุ่มผู้ใกล้ชิดศาสนากลับต้องการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่น ในขณะที่กลุ่มผู้ไกลศาสนาต้องการเปิดรับข่าวสารธรรมะจากพระสงฆ์มากกว่าสื่ออื่น ส่วนหัวข้อธรรมะที่บุคคลทุกกลุ่มต้องการเปิดรับมากที่สุด คือ เรื่อง “กรรมดีกรรมชั่ว”

2. ในแง่ความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารและความต้องการ จากการวิจัยพบว่า สำหรับตัวแปรด้านประชากร การเปิดรับข่าวสารด้านธรรมะของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันตามความแตกต่างด้านอายุ การศึกษาและอาชีพ ส่วนในด้านความต้องการในการเปิดรับข่าวสารธรรมะ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่ามีความแตกต่างกันภายใต้ตัวแปรด้านการศึกษา รายได้ และอาชีพ

3. ผลของการเปิดรับข่าวสาร มองภายใต้ตัวแปรด้านความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับธรรมะที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากการเปิดรับธรรมะ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีความรู้และความเข้าใจความรู้สึกที่ดี และศรัทธาในพระพุทธศาสนา อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญ ได้แก่ การสวดมนต์อย่างสม่ำเสมอ และการดำเนินชีวิตตามแนวทางของหลักศีลห้า

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชยา นวัตกรรมพัฒนาการ
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนักดี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

EXPOSURE / DHAMMA / GLOBALIZATION

SOMKIAT ROUNGANANLERT : EXPOSURE TO DHAMMA IN THE AGE OF
GLOBALIZATION. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. JARANAI KANKOSOL. 136 pp.
ISBN . 974-635-666-6.

The study is a survey research on 600 samples dwelling Bangkok drawn by two methods; the first group of samples was stratified by representativeness of 4 types of Buddhist temple which each temple 50 samples were drawn making totally 200 respondent; the other 400 samples are dwellers of Bangkok drawn by the method of accidental sampling but with conscious on of distribution in demography and location.

The research aims to examine the exposure, the need and the the effect of the exposure on how each group of respondents pass through knowledge attitude and practice concerns Buddhism. The data was analyzed in term of frequency percentage, mean, t-test, one-way Anova and Schaffe through SPSS/PC+ statistical package '.

The result of the research could be summed up as follows:

1. The majority of respondents expose to and want to expose to Buddhism teaching through listening whereas in details those who are categorized as 'persons distant from Buddhism' more expose to teaching message through television than other media while those who are categorized as 'person close to Buddhism' more expose to printed media with specialized content on Buddhism. In term of need for exposure, peculiarly for those who are close to religion need more of the content presented through television whereas those who are distant from religion need more teachings from Buddhist monk with major need of the content concern 'good deed and bad deed.

2. In term of differences among variables under studied exposure varies significantly by age, education and occupation whereas need for exposure varies significantly by educatio, income and occupation.

3. By result of exposure the major percentage of the respondents learns and understand more about Buddhism, having better attitude and more faith and the acquisition leads to regular prayer and keeps on practice in accordance to 5 moral paths.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จส่งออกไปด้วยดี เพราะได้รับความร่วมมือ และช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ซึ่งสละเวลาอันมีค่าให้แนวทาง คำปรึกษา และแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขการเรียบเรียงมาโดยตลอด

รองศาสตราจารย์ ดร. ยุกต เบญจรงค์กิจ เป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

อาจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และดร. วิเชียร เกตุสิงห์ กรรมการสอบ

วิทยานิพนธ์ ผู้เสียสละเวลา แนะนำ และแนะนำในการเรียบเรียงแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้

ผู้ที่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ความสำเร็จทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือเกื้อกูลในทุกด้าน

ผู้วิจัยรู้สึกในความกรุณา และเป็นเกียรติอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สมเกียรติ เรืองอนันต์เลิศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหำนำวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การทดสอบเครื่องมือ.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
เกณฑ์การให้คะแนน.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล.....	38
4 ผลการวิจัย.....	39
5 บทสรุป อภิปรายผล เสนอแนะ.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	109
ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป.....	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	111
ภาคผนวก.....	114
ประวัติผู้วิจัย.....	125

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1. แสดงความถี่ และร้อยละของผู้เปิดรับธรรมะตามลักษณะทางประชากร	48
ตารางที่ 2. แสดงความถี่ของผู้เปิดรับธรรมะของกลุ่มประชากรตามลักษณะทางประชากร.....	49
ตารางที่ 3. แสดงความถี่ และร้อยละของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลไกลศาสนา.....	51
ตารางที่ 4. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบของกลุ่มผู้เปิดรับธรรมะ.....	52
ตารางที่ 5. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านสื่อของผู้เปิดรับธรรมะ.....	53
ตารางที่ 6. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะ	54
ตารางที่ 7. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ ของกลุ่มผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา.....	55
ตารางที่ 8. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ ของกลุ่มผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้ศาสนา.....	58
ตารางที่ 9. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านสื่อของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา.....	57
ตารางที่ 10. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านสื่อ ของผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้ศาสนา.....	58
ตารางที่ 11. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา.....	59
ตารางที่ 12. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้ศาสนา.....	60
ตารางที่ 13. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้และไกลศาสนา.....	61
ตารางที่ 14. แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามเพศ.....	61
ตารางที่ 15. แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามอายุ.....	62
ตารางที่ 16. แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามสถานภาพ.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 34. แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหา ธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามอาชีพ.....	81
ตารางที่ 35. แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหา ธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามรายได้.....	82
ตารางที่ 36. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ของผู้เปิดรับธรรมะ	83
ตารางที่ 37. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านทัศนคติ ของผู้เปิดรับ ธรรมะ.....	83
ตารางที่ 38. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติ ของผู้เปิดรับ ธรรมะ.....	84
ตารางที่ 39. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ของผู้เปิดรับธรรมะ ประเภทไกลศาสนา.....	85
ตารางที่ 40. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านทัศนคติของผู้เปิดรับธรรมะ ประเภทไกลศาสนา.....	85
ตารางที่ 41. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ของผู้เปิดรับธรรมะ ประเภทใกล้ศาสนา.....	86
ตารางที่ 42. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านทัศนคติของผู้เปิดรับธรรมะ ประเภทใกล้ศาสนา.....	86
ตารางที่ 43. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติของผู้เปิดรับ ธรรมะประเภทไกลศาสนา.....	87
ตารางที่ 44. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติของผู้เปิดรับ ธรรมะประเภทใกล้ศาสนา.....	88
ตารางที่ 45. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทัศนคติ และการ ปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้และไกลศาสนา.....	89
ตารางที่ 46. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทัศนคติ และการ ปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามเพศ.....	90
ตารางที่ 47. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทัศนคติ และการ ปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามอายุ.....	91
ตารางที่ 48. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทัศนคติ และการ ปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามสถานภาพ.....	92
ตารางที่ 49. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทัศนคติ และการ ปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามระดับการศึกษา.....	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 50. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามอาชีพ.....	94
ตารางที่ 51. แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามรายได้.....	95

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย